

KARTA PRZEDMIOTU (SYLABUS)¹

OPIS PRZEDMIOTU

Kod przedmiotu		Nazwa przedmiotu	Aspekty kulturowe śmierci i procesu umierania	
0912/URad/WNMinOZ/ST-NST/J1-01			Cultural aspects of death and process of dying	
Język wykładowy		Polski		
Rok akademicki		2025/2026		
Kierunek w zakresie		Lekarski		
Poziom studiów		Studia jednolite magisterskie		
Profil studiów		Ogólnoakademicki		
Forma studiów		Stacjonarne/Niestacjonarne		
Semestr/ semestry		II letni		
Przynależność do grupy zajęć		Moduł J: Oferta uczelni J1: Przedmioty humanistyczne i społeczne		
Status przedmiotu		Do wyboru		
Formy realizacji zajęć dydaktycznych, wymiar, punkty ECTS		Forma zajęć	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Liczba punktów ECTS
		Wykłady	30 h	2 ECTS
Powiązanie przedmiotu	z profilem studiów ²			
	z dyscypliną ³			
Forma nauczania ⁴		Tradycyjna: zajęcia w siedzibie Uczelni		
Wymagania wstępne		Realizacja efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych z poprzednich semestrów studiów.		
Jednostka prowadząca		Wydział Nauk Medycznych i Nauk o Zdrowiu		
Koordynator		Ks. prof. ucz. dr hab. Wojciech Wojtyła		
Adres strony internetowej pjo		https://wnminoz.uniwersytetradom.pl/		
Adres e-mail koordynatora		w.wojtyla@uthrad.pl		

**EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE, REALIZACJA ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH, WERYFIKACJA
EFEKTÓW UCZENIA SIĘ**

Cel kształcenia:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie studentów z aspektami kulturowymi śmierci i procesu umierania. 2. Zapoznanie studentów z podstawowymi zasadami odnoszącymi się do pochówku i kremacji. 3. Zapoznanie studentów ze standardami dotyczącymi postępowania ze zwłokami.
Treści programowe. Wykłady⁵	<p>Wykłady: 30 h prowadzonych jako 15 wykładów po 2 h</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wykład 1 (2h). Wprowadzenie do przedmiotu. Filozofia jako nauka. Najważniejsze pytania filozoficzne i dziedziny filozofii. Śmierć jako problem filozoficzny, tj. śmierć jako możliwość, problem sensu śmierci, (Epikur, Platon, Arystoteles, Cyceon, Martin Heidegger). 2. Wykład 2 (2h): Czym jest światopogląd (komponenty światopoglądu, typy światopoglądów: teistyczny, antropologiczny, naturalistyczny). 3. Wykład 3, 4 (4h). Człowiek jako twórca kultury (ogólny sens terminu „kultura”, kultura w sensie klasycznym, sposoby rozumienia kultury, kultura a natura). <ul style="list-style-type: none"> • Kultura a życie (biologiczne znaczenie życia a humanistyczne znaczenie życia). • Kultura a śmierć (śmierć jako fakt egzystencjalny i społeczny). 5. Wykład 5 (2h). Wierzeniowe źródła teorii człowieka (biblijna i orficka koncepcja człowieka). 6. Wykład 6 (2h). Monistyczna koncepcja przyrody i człowieka. 7. Wykład 7 (2h). Platowska koncepcja rzeczywistości i człowieka (dualistyczny obraz człowieka. Pozytywne i negatywne cechy tego obrazu). 8. Wykład 8 (2h). Arystotelesowska koncepcja bytu i człowieka (hylemorfizm, człowiek jako compositum. Pozytywne i negatywne cechy tego obrazu). 9. Wykład 9,10 (4h). Człowiek jako byt osobowy (przejawy transcendencji człowieka wobec przyrody: kultura, nauka, technika, tworzenie zorganizowanych grup społecznych, sztuka, stosunek do śmierci własnej i innych (cmentarze), definicja osoby Boecjusza i Tomasza z Akwinu, transcendencja osoby w stosunku do natury: tj. akty poznania, miłości, wolności, transcendencja osoby w stosunku do społeczności – tj. podmiotowość prawa, zupełność, godność). 11. Wykład 11 (2h). Świadoma zgoda na zabieg medyczny. <ul style="list-style-type: none"> • Oświadczenie woli. • Wady oświadczenia woli. • Pozorność oświadczenia. • Podmioty zdolne do wyrażenia zgody. • Zgoda zastępcza. 12. Wykład 12 (2h). Świadoma donacja zwłok. <ul style="list-style-type: none"> • Procedura donacji zwłok. • Przepisy dotyczące memoriału Bocheńskiego. 13. Wykład 13,14, 15 (6h) Postępowanie ze zwłokami po śmierci. <ul style="list-style-type: none"> • Stwierdzenia zgonu. • Zgon dziecka. • Pochówek części ciała i identyfikacja zwłok. • Procedura przyjęcia i odmowy zwłok przez uczelnię medyczną. • Szczególne procedury pochówku osób z chorobami zakaźnymi. • Pochówek osób chorych na Covid 19. • Spopielenie zwłok. • Procedura pochówku osób o nieustalonej tożsamości. • Procedura pochówku osoby pochodzącej z przestępstwa.
Metody dydaktyczne:⁶	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykład <ul style="list-style-type: none"> • Wykład audytoryjny, informacyjny z wykorzystaniem technik multimedialnych. • wykład konwersacyjny z elementami dyskusji.

Rygor zaliczenia, kryteria oceny osiągniętych efektów uczenia się:	<p><i>Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest osiągnięcie wszystkich wymaganych dla przedmiotu efektów uczenia się. Uzyskanie pozytywnych ocen ze wszystkich form zajęć wchodzących w skład przedmiotu jest równoznaczne z jego zaliczeniem i zdobyciem przez studenta przyporządkowanej przedmiotowi liczby punktów ECTS.</i></p> <p>1. Wykład <i>Warunkiem zaliczenia wykładu jest obecność oraz aktywne uczestnictwo w wykładzie.</i></p> <p>2. Przedmiot kończy się zaliczeniem na ocenę <i>Zaliczenie polega na odpowiedzi na cztery pytania opisowe.</i></p>
Sposób obliczania oceny końcowej:	<p><i>Sposób obliczenia oceny końcowej (dokładnej) z przedmiotu uwzględniający wszystkie jego formy określony został w Regulaminie studiów (§37-40). Ocena dokładna obliczana jest w systemie Wirtualnej Uczelni na podstawie ocen uzyskanych z poszczególnych form przedmiotu.</i></p> <p><i>Każde pytanie oceniane jest od 0 do 5 pkt. Maxymalnie można zdobyć 20 pkt. Zaliczenie od 51 % punktów na ocenę pozytywną.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 3,0 (dostateczny) – 11-12 pkt. • 3,5 (dostateczny plus) – 13-14 pkt. • 4,0 (dobry) – 15-16 pkt. • 4,5 (dobry plus) – 17-18 pkt. • 5,0 (bardzo dobry) – 19-20 pkt.

Efekty uczenia się dla przedmiotu w odniesieniu do efektów kierunkowych i formy zajęć⁷				Metody weryfikacji efektów uczenia się	
Numer efektu uczenia się	Opis efektów uczenia się dla przedmiotu (PEU) Student, który zaliczył przedmiot (W) zna i rozumie/ (U) potrafi /(K) jest gotów do:	Kierunkowy efekt uczenia się (KEU) i stopień osiągnięcia	Forma zajęć	Forma weryfikacji (zaliczeń)	Metody sprawdzania i oceny
W1	<i>Student zna i rozumie poglądy dotyczące śmierci i umierania w różnych środowiskach kulturowych ze szczególnym uwzględnieniem podejścia do tych problemów w kulturze chrześcijańskiej, islamie i kulturach Dalekiego Wschodu.</i>	D.W2 D.W5 D.W15.	<i>Wykład 1-10</i>	<i>Zaliczenie na ocenę</i>	<i>Zaliczenie pisemne, cztery pytania otwarte.</i>
W2	<i>Student zna i rozumie procedury postępowania ze zwłokami.</i>	G.W3. G.W7. G.W8. G.W13 G.W14. G.W20.	<i>Wykład 11-15</i>	<i>Zaliczenie na ocenę</i>	<i>Zaliczenie pisemne, cztery pytania otwarte.</i>
W3	<i>Student zna i rozumie podstawowe zasady odnoszące się do pochówku i kremacji.</i>	G.W7. G.W13.	<i>Wykład 11-15</i>	<i>Zaliczenie na ocenę</i>	<i>Zaliczenie pisemne, cztery pytania otwarte.</i>

Literatura i pomoce naukowe⁸

Literatura podstawowa

1. Aries P. 1992. *Człowiek i śmierć*. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.
2. Guzowski A., Krajewska-Kulak E., Bejda G. (red.). 2016. *Kultura śmierci, kultura umierania*. Białystok: Uniwersytet w Białymstoku. Dostęp : <https://www.umb.edu.pl/photo/pliki/Dziekanat-WNOZ/monografie/11-2016/2.pdf>
3. Hartman J., Szabat M. 2017. *Problematyka śmierci i umierania w perspektywie medyczno-kulturowej*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska. (dostęp przez system LEX).

Literatura uzupełniająca

1. Heller M. 2014. *Podróże z filozofią w tle*. Kraków: Copernicus Center Press.
2. Kijowski M. 2013. *Prawne aspekty śmierci człowieka. Wybrane zagadnienia*. Rzeszów: Uniwersytet Rzeszowski.
3. Simmel G. 2007. *Filozofia kultury*. Kraków: UJ.
4. Truchlińska B. 2006. *Filozofia kultury Bogdana Suchodolskiego*. Lublin: UMCS.

Nakład pracy studenta potrzebny do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się – bilans punktów ECTS

Udział w zajęciach, aktywność	Obciążenie studenta [h]	
	Praca własna studenta: zajęcia bez nauczyciela (ZBN)	Zajęcia dydaktyczne
Udział w wykładzie		30 h
Przygotowanie się do wykładów/ćwiczeń/seminariów/ Przygotowanie do zaliczenia/egzaminu	30 h	-
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	30 h/ 1 ECTS	30 h/ 1,0 ECTS
Punkty ECTS za przedmiot	2 ECTS¹⁰	

Informacje dodatkowe, uwagi

W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami, w tym: z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych, określone powyżej (w karcie) metody i formy weryfikacji efektów uczenia się dostosowuje się odpowiednio do indywidualnych potrzeb tych studentów. Szczegółowe zasady i formy wsparcia studentów ze szczególnymi potrzebami: w tym z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych podczas zajęć, zaliczeń i egzaminów określono w: Regulaminie Studiów, Zasadach Studiowania, Procedurze dotyczącej zapewnienia dostępności procesu kształcenia studentom ze szczególnymi potrzebami, w tym: z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych.